

- док. філол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык» / Н. В. Муравьева. – М., 2002. – 451 с.
12. Радциг С. И. Введение в классическую филологию / С. И. Радциг – М.: Издательство, 1965. – 523 с.
13. Реформатский А. А. Введение в языковедение / Под ред. В. А. Винградова. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 536 с.
14. Рождественский Ю. В. Общая филология. / Под ред. В. В. Яхненко – М.: Фонд «Новое Тысячелетие», 1996. – 326 с.
15. Самойлюкевич І. В. Професійний портрет сучасного вчителя іноземних мов у Великій Британії // Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І.Франка. –2007. – № 33. – С. 40 – 44.
16. Сухомлинський В.О. Вибрані твори : в 5 т. / В.О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1976. –196 с.
17. Adamson S., Ayres-Bennett W. Linguistics and philology in the twenty-first century: introduction / Sylvia Adamson, Wendy Ayres-Bennet // Transactions of the Philological Society, 2011. – Vol. 109 (3). – P. 201 – 206.
18. Bolton W. F. A Living Language: The History and Structure of English [текст] / New York : Random House, 1982. – 461p.
19. Oxford English Dictionary / John Simpson and Edmund Weiner. – Second Edition. – Clarendon Press, 1989. – 21728 p.
20. Young R. E., Becker A.L., Pike K. L. Rhetoric: Discovery and Change // Linguistic society of America Journal, 1972. – Vol. 48. – № 3. – p. 751-755.
21. Shakrani S. The Value of Higher Education / On Policy. – Fall 2008 – Winter 2009. – P. 38 – 41

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Подолянська Анна Олегівна – аспірант кафедри загальної педагогіки і психології НН інституту педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького.

Коло наукових інтересів: дослідження педагогічної проблематики філологічної освіти.

УДК 378.4 (73) : 81

СТАН ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ У КОЛЕДЖАХ І УНІВЕРСИТЕТАХ США НАПРИКІНЦІ ХХ СТОЛІТТЯ

Наталія ПОДОЛЯНСЬКА (Черкаси)

Постановка проблеми. Система вищої освіти Сполучених Штатів Америки середини – кінця ХХ століття характеризується значною автономністю, але останнім часом простежується посилення впливу на неї федеральної влади. Питання мовної освіти США, яку часто розглядають як частину її полікультурної освіти, на національному рівні регулюється низкою федеральних законів, таких як «Про громадянські права», «Про національні цілі освіти», «Про рівні можливості», «Про попередження відсіву учнів зі шкіл». Але у 1980-х – 1990-х роках стан іншомовного навчання у школах і ВНЗ Сполучених Штатів починає викликати серйозне занепокоєння серед американських політиків, науковців і освітян.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Аналіз наукових джерел свідчить, що питання розвитку іншомовної освіти у вищих навчальних закладах Сполучених Штатів є актуальним і висвітлюється у численних дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців (Брод Р., Зіноватна О., Колієр В., Овадо К., Панетта Л., Томас В., Фрид Б., Хубер Б. та інші), які займаються аналізом таких аспектів мовної освіти США, як білінгвальне навчання і вивчення іноземних мов на всіх рівнях освіти Сполучених Штатів Америки. Аналіз джерел показав, що стан вищої іншомовної освіти США наприкінці ХХ століття не був предметом окремого вивчення.

Мета статті полягає у необхідності проаналізувати стан іншомовної освіти у коледжах і університетах Сполучених Штатів Америки наприкінці ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Університети Сполучених Штатів забезпечують підготовку фахівців для отримання ступенів бакалавра (Bachelor), магістра (Master) та доктора (Professional Doctor's degree / Doctor of Philosophy). За останні десятиліття у системі вищої освіти Сполучених Штатів відбувся динамічний розвиток. Порівняно з 70-ми роками ХХ століття кількість студентів, які отримали ступінь бакалавра, магістра та доктора, зростає більше ніж удвічі. З середини ХХ століття університети США продовжують зберігати за собою право автономно і самостійно планувати вивчення іноземних мов у межах кожної вищої навчальної установи. За результатами статистичних досліджень Центру прикладної лінгвістики США істотною частиною викладання основ іноземних мов здійснюється саме у коледжах і університетах Сполучених Штатів. У 1990 майже 549 тисяч учнів офіційно вивчали іноземні мови у початковій школі, приблизно 4,1 мільйона – у громадських старших школах, і більш ніж 1,2 мільйона студентів – у коледжах і університетах. Отже, приблизно кожен п'ятий студент ВНЗ Сполучених штатів офіційно вивчав іноземну мову.

Наприкінці ХХ століття основною структурною проблемою у вивченні іноземних

мов у США була відсутність зв'язку і наступності між навчальними програмами на різних рівнях освітньої системи. Мовна освіта не мала єдиної програми, яка б функціонувала на принципі наступності, тобто поступового, поетапного накопичування знань. Результати статистичних досліджень Центру прикладної лінгвістики Сполучених Штатів також показали значне зменшення кількості студентів ВНЗ, що вивчали мови, у порівнянні з учнями старшої школи. Більш ніж 70 % абітурієнтів вивчали іноземну мову протягом двох і більше років. Цей порівняно високий показник був зумовлений бажанням учнів старшої школи відповідати вимогам вступу до коледжів і університетів США. Однак, на той час більшість установ вищої освіти (наприклад, у 1988 році 84 % всіх чотирирічних вищих навчальних закладів) взагалі не вимагали знань іноземних мов при вступі [5, 5].

Незважаючи на рекомендації Президентської комісії з іноземних мов і міжнародних досліджень, у 90-х роках ХХ століття вивчення іноземних мов на рівні коледжів і університетів продовжувало відбуватися на низькому рівні, тому що іншомовне навчання не входило до обов'язкових вимог цього освітнього рівня [3]. Тільки 69 % чотирирічних навчальних установ зобов'язали частину своїх студентів пройти іншомовні курси, і лише 16 % включили вивчення іноземних мов до списку обов'язкових предметів. Більшість освітніх програм для студентів-старшокурсників та студентів прикладних наук зовсім не містили курсів з іншомовного навчання. Зазначимо, що наприкінці ХХ століття менш ніж половина всіх студентів ВНЗ Сполучених Штатів навчалися мовам. За результатами дослідження Федеральної ради з освіти США приблизно 52 % студентів 40 коледжів і університетів зовсім не вивчали іноземні мови протягом навчання у ВНЗ. Департамент освіти Сполучених Штатів провів ширше анкетування студентів коледжів, за яким кількість таких студентів становить 58,4% [5, 5]. Наголошуючи на суттєвій різниці у кількісних показниках абітурієнтів (понад 70 %) і студентів вищих навчальних закладів (менш ніж 42 %), що вивчали іноземні мови у старшій школі і коледжі відповідно, Департамент освіти США зазначив, що крім відсутньої послідовності між програмами іншомовного навчання на різних рівнях освіти існує негативна тенденція зменшення кількості студентів, які вивчали мови на старших курсах ВНЗ.

Основна частина учнів старшої школи і студентів коледжів опановували основи іноземної мови на першому чи другому році навчання. Восени 1990 року з 3,2 мільйона учнів,

які обрали вивчення іноземної мови, 48 % вивчали її на першому курсі, 32 % – на другому році навчання, 13 % – на третьому і лише 7 % – на четвертому. Подібна ситуація характерна і для вищої освіти. За результатами статистичного дослідження Федеральної ради з освіти США у 1989 році 62 % студентів університетів, які обрали іспанську мову, вивчали її за програмами початкового рівня, 23 % – середнього і лише 15 % – підвищеного рівня складності. Такі ж показники – характерні і для студентів, які обрали французьку і німецьку мови [4]. Таке значне зменшення кількості студентів, що вивчали іноземну мову на старших курсах, частково зумовлене офіційними освітніми вимогами щодо іншомовного навчання. Федеральне крос-секційне статистичне дослідження вищих навчальних закладів США виявило, що навчальні програми половини американських чотирирічних коледжів і університетів, у яких вивчення іноземної мови – обов'язкове, були розраховані на вивчення мови протягом одного чи двох семестрів, решта ВНЗ передбачали дворічне іншомовне навчання [2].

За словами Леона Панетти, «ще більш промовистими є дані, що показують кількісне співвідношення студентів старших курсів» ВНЗ, які опанували програми з іноземних мов підвищеного рівня [5, 5]. За винятком таких навчальних закладів, як наприклад, Інститут міжнародних досліджень Монтеррею, які забезпечують особливі, ефективні та успішні програми підвищеного рівня з іноземних мов, у решті ВНЗ Сполучених Штатів і кількісне співвідношення студентів, і якість іншомовних курсів значно різняться в залежності від типу освітньої установи. У дослідницьких університетах 46 % усіх студентів взагалі не вивчали іноземні мови. Серед студентів, які обрали іншомовне навчання, 43 % випускників вивчали курси початкового рівня, 43 % – середнього і лише 14 % опанували програми з іноземних мов підвищеного рівня. Студенти навчальних закладів бакалавріату, порівняно з випускниками університетів, навпаки частіше обирали іншомовні курси. Але у дворічних установах, у яких навчається половина усіх студентів коледжів, 73 % взагалі не обирали курси з іноземних мов, 60 % решти опанували лише початковий рівень, і тільки 2 % обрали підвищений рівень [1].

Наприкінці ХХ століття мовна освіта у коледжі – мало пов'язана з вивченням іноземної мови на рівні загальноосвітньої школи. Американські освітяни того часу наголошували на тому, що непослідовне і обмежене вивчення іноземних мов не в змозі забезпечити учнів і студентів високим рівнем знань з іноземної

мови, щоб використовувати її як засіб комунікації.

Освітняни Сполучених Штатів вбачають основну причину подібного, на їх погляд, незадовільного стану іншомовної освіти у відсутності мотивації, низькій зацікавленості американського суспільства в іноземних мовах. Фактично більшість дорослого населення США взагалі не відчуває потребу у використанні іноземних мов. Решта наголошує на тому, що часові затрати, необхідні для досягнення і підтримання високого рівня знань з іноземної мови, порівняно із потребою у практичному застосуванні здобутих мовних навичок, працюють не на користь розвитку шкільної мовної освіти. Департамент освіти акцентує увагу, що мотивація до вивчення іноземних мов так і залишатиметься слабкою, поки в Сполучених Штатах буде існувати широко розповсюджена думка, яку щоденно підкріплює численний штат ринку праці, що у знаннях іноземних мов не існує особливої потреби. «Поки ситуація не зміниться, буде надзвичайно важко радикально перебудувати нашу освітню іншомовну систему. Коли потреба дорослого населення у іншомовних навичках зростає, як наслідок, покращиться і ситуація з навчальним процесом серед студентів і викладачів вищих навчальних закладів. Без цього будь-які переконливі аргументи на користь покращення мовної освіти – приречені на поразку...», – зазначив американський політик і професор Леон Панетта [5, 6].

Висновки. Отже, на думку провідних американських державних діячів, політиків і науковців наприкінці ХХ століття стан іншомовної освіти у вищих навчальних закладах США порівняно з 1960-ми роками погіршився через низку проблем і недоліків у системі мовної освіти: по-перше, це відсутність послідовності і наступності між іншомовними навчальними програмами шкільної і вищої освіти; по-друге, це низький рівень зацікавленості американського суспільства у вивченні іноземних мов; по-третє, це відсутність обов'язкового екзамену з іноземної мови при

вступі до ВНЗ; по-четверте, це відсутність вимоги щодо обов'язкового вивчення іноземних мов у вищих навчальних закладах Сполучених Штатів. Проаналізувавши стан і розвиток вищої іншомовної освіти середини – кінця ХХ століття Президентська комісія з іноземних мов і міжнародних досліджень (у 1970-х – 1980-х роках) і Федеральна рада з освіти США (у 1990-х роках) розробили рекомендації з реформування системи вивчення іноземних мов у ВНЗ Сполучених Штатів Америки.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Brod R., Huber B. J. The MLA Survey of Foreign Language Entrance and Degree Requirements, 1994 – 95 / Richard Brod, Bettina J. Huber. – ADFL Bulletin, 1996. – № 28.1. – P. 35 – 43.
2. Brod R., Huber B. J. Foreign Language Enrollments in United States Institutions of Higher Education, Fall 1995 / Richard Brod, Bettina J. Huber. – ADFL Bulletin, 1997. – № 28.2. – P. 55 – 61.
3. Freed B. F. Retrospective Views from the President's Commission on Foreign Language and International Studies and Prospects for the Future. Study Abroad and Language Learning / Barbara F. Freed. – Carnegie Mellon University. – 50 p. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://www.stanford.edu/dept/lc/language/about/conferencepapers/freedpaper.pdf>
4. Huber B. J. Characteristics of Foreign Language Requirements at US Colleges and Universities: Findings from the MLA's 1987 – 1989 Survey of Foreign Language Programs / Bettina J. Huber. – ADFL Bulletin, 1992. – № 24.1. – P. 8 – 16.
5. Panetta L. E. Foreign Language Education: If «Scandalous» In the 20th Century, What Will It Be In the 21st Century? [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://stanford.edu/dept/lc/language/about/conferencepapers/panettapaper.pdf>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Подольська Наталія Олегівна – аспірант кафедри педагогіки вищої школи і освітнього менеджменту НН інституту педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького.

Коло наукових інтересів: дослідження стану іншомовної освіти у коледжах і університетах США наприкінці ХХ століття.

УДК 373.3-051:378.046-021.68

ВПЛИВ РЕФОРМ 80-Х РОКІВ ХХ СТ. НА РОЗВИТОК ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Віталія ПРИМАКОВА (Херсон)

Постановка проблеми. Інтенсифікація науково-технічного прогресу, суспільно-політичних, економічних, соціокультурних процесів, що відбувається на сучасному етапі розвитку українського суспільства, викликає

потребу в перегляді методологічних основ та забезпеченні вчасних змін у функціонуванні освітньої галузі. Зокрема це стосується педагогічної освіти, необхідність реформування якої зумовлена насамперед потребою сучасної